רבי ישמעאל פרק רביעי עבודה זרה נו.

ואין בוצרין עם ישראל כו'. משום דגורס טומאה הוא. ואף ע"ג דסבירא לן השתא מותר לגרוס טומאה לחולין כדקתני סיפא ה"מ דעובד כוכבים אבל דישראל טבולים הם לתרומה ואסור לגרוס טומאה לתרומה דכתיב[1] ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומותי בשתי תרומות הכתוב מדבר וכ"ש שאין דורכין שדריכתן מטמאתן ומקייב ידי עוברי עבירה: **יין משיקפה.** הוי גמר מלאכה לענין מעשר ליאסר בו שתיית ערלה. משיקפה נשון קף כמו קפה תהומא דמסכת סוכה (דף נג.) שלפיו החרלים על היין כשהוא עם בצור: **ואע"פ שקפה.** מה שבצור קולט מן הגת העליונה ושותה שאותו שלא ירד לבור לא נגמר מלאכתו: **מן הגלגר.** מקום דרך מרחב המקלח היין לבור: **ש"מ קיפוי דבור קאמר.** מדקתני ואע"פ שקפה קולט מן הגת דלא בחביות מה ענינו אצל גת: **רבי ר' אושעיא.** דאמתי דבי ר' אושעיא: **משישלה בחביות.** לשון השולה דגים מן הים (חולין דף פג.). משישלה היין מן הבור להתנן בחביות וכן מפרש בב"מ בהשוכר את הפועלים (דף נב:). ולעיל קתני לרבנן משירד לבור ולר"ע משיקפה: **אלא מתניתין דקתני עד שירד לבור.** הא ירד לבור אע"פ שלא קיפה הוי יין: **נימא.** כי היכי דקתני לענין נסך ה"נ ס"ל לענין מעשר ופליג אדרבנן ואדרבי עקיבא: **אלא תנאי היא.** תנא דידן סבר משירד לבור ולרבנן משיקפה בבור ולר"ע משישלה: **שאני יין נסך כו'.** אבל במעשר אי כרבנן אי כר"ע: ולרבא

ואין בוצרין עם ישראל בטומאה וכ"ש שאין דורכין אבל בוצרין עם העובד כוכבים בגת [2]שמותר לגרום טומאה לחולין שבא"י: ואינו עושה יין נסך עד שירד לבור: [3]והתניא [4]יין משיקפה אמר רבא לא קשיא הא ר"ע הא רבנן [5]דתנן [6]יין משירד לבור ר"ע אומר משיקפה איבעיא להו קיפוי דבור או קיפוי דחבית ת"ש [7]דתניא [8]יין משיקפה [9] אע"פ שקפה [10]קולט מן הגת העליונה ומן הצינור ושותה ש"מ קיפוי דבור קאמרינן ש"מ והתני רב זביד בדבי רבי אושעיא יין משירד לבור ויקפה ר"ע אומר [11]משישלה בחביות תרצה נמי להך קמייתא הכי יין משירד לבור ויקפה ר"ע אומר משישלה בחביות ואלא מתניתין דקתני אינו עושה יין נסך עד שירד לבור לימא תלתא תנאי היא לא שאני יין נסך דאחמירו ביה רבנן ולרבא

בטומאה משגמרה מלאכתן יעשו בטהרה ותרומתן תלויה בחיה בפקר אמרו בדבר הספק לתרומה אלמא אפילו בפירות נמי אמרינן הכי אבל יש לתרץ דשאני התם שבכר נולד להם ספק טומאה וא"א עוד להיות טהור לגמרי אבל כאן יש לו ליהיר שלא לטמאותה לכתחלה מיהו קשיא מההוא דפרק הניקקין (ניטין דף פפ. ופס ד"ה ריש"ל) דקאמר ריש"ל בטומאת חולין פירוש שמותר לסייע קודש שתטיל למים לפי שאין שם אלא טומאת חולין ואף על פי שיצא להפרים לבסוף אלא בטומאה ומ"ש מהאי דהכא ואור"ת דבגיטין ליכא אלא חשדא בעלמא שחשודה לעשות פירותיה בטומאה אבל כאן דודאי עושה פירותיו בטומאה אסור לסייע לו אפי' מתחלה וקשה לפי' זה דאמתי קתני לא לשין ולא עורכין משמע הא בריה וטמיה שריא ובפ' הניקקין (שם דף פפ.) תנן בורכת וטומנת וגמרא גבי אשת עם הארץ ופר"ת התם דוקא דאין כאן אלא חשד בעלמא שחשודה לעשות בטומאה אבל אם עושה בודאי בטומאה לא שריא והא הכא דעושה בודאי בטומאה ומשמע דבריה וטמיה שרי ואומר ר"ת דהכא מיירי בפירות שלא הוכשרו ולכך שריא כה בריה וטמיה אף בעושה בודאי בטומאה והיא דגיטין מיירי בפירות שהוכשרו כבר ולכך ודאי אם עושה בודאי בטומאה אסור אף לבורר ולטמון מיהו בירושלמי תני עלה דמתני' לא בורכין ולא טומנין עמו ופריך מהיא דגיטין דקתני בורכת וטומנת ומשני כאן בלותת כאן בשאינו לותת פי' הכא מיירי שהוכשרו והיא דגיטין בלא הוכשרו ואינו יוכל לאכל בין אשור לעושה בודאי ולדברי ר"ת נוכל לומר לא לשין ולא טומנין כדברי הירושלמי ומיירי בין הכא בין התם בהוכשרו וטעמא דהכא משום דעושה בודאי בטומאה הוא ולכך לא בורכין ורבי יהודה מלא פי' אחד בפי' רבינו שלמה כתב ידו אבל לא בורכים עם ישראל כו' ואע"ג דסבירא לן השתא דמותר לגרוס טומאה לחולין כדקתני סיפא ה"מ דעובד כוכבים או ישראל חבר שלא יאכלם רק בימי טומאתו אבל בישראל רשע עובר עבירה הוא שקופו לשתותו טמא ודריסתה לכך עומדת הלכך אסור למיעבו ע"כ לשונו: **רבי** עקיבא אומר משיקפה. תימה כיון דר"ע מיקל הוא עד שיקפה מינעי ליה כדאמרינן בפרק השוכר את הפועלים (ב"מ דף פח: ופס ד"ה עד) גבי קיסוחין ודילועין מאי לאו משיקפקו בשדה לא משיקפקו בבית אי הכי עד שיפקקו מיבעי ליה

וי"ל דשאני התם דאיכא למיטעי ולמימר פקק דשדה אבל הכא ליכא למיטעי מידי דודאי אין שום קיפוי ירידתו לבור:

ואע"פ שקפה קולט מן הגת העליונה. פי' אבל מן התחתונה כלומר מן הבור אסור לשתות אף ערלי שהרי הוקבע למעשר תימה הלא גת היכא קאי לא בשדה הוא כדרך כל גתות שלהם שהיו בשדה כדמוכח בפרק המוכר את הבית (ב"ב דף עפ.) דתנן מכר את השדה לא מכר את הגת וגבי בית לא תני ליה וא"כ דבגת שבשדה מיירי לישתרי אפילו מן התחתונה שהרי לא רצה פני הבית ואמרינן (ב"מ דף פז:) אין הטבל מתחייב (ד) עד שירצה פני הבית וכ"ת דמיירי הכא בגת העומד בבית והכניס שם הענבים א"כ איך יוקבע שוב למעשר כדאמר גבי תבואה שהכניסה במוץ שלה וי"ל דלעולם אימא לך דמיירי בגת שבשדה וה"ק קולט מן הגת ויכניסנו לבית ויעשה שכל זמן שלא ירד לבור לא נגמרה מלאכתן ואין רחיית פני הבית מתחייב במעשר אלא בדבר שנגמרה מלאכתו אבל ודאי לא יקח מן הבור ויכניסנו לבית ויעשה ואינעית אימא לעולם מיירי בגת שבבית ולא דמי לתבואה שאין דרכה להכניסה לבית במוץ הלכך כי הכניסה במוץ הו לא מיקבע למעשר אבל יין שדרכו להכניסו בענבים ושם עשה גרנו ודאי בעשיית גורן שלו נקבע ורחיה מקישואין ודילועין דאמרינן פ' הפועלים (שם דף פח: ופס ד"ה לא) דמשיפקפו בבית הוי גמר מלאכתן למעשר ואע"פ שהכניסה בפקק שלהם: **תרצה** נמי להך קמייתא. ומתני' דאע"פ שקפה דדייקינן מינה ש"מ קיפוי דבור אמאי כרבנן: **לימא** תלתא תנאי נינהו. תימה אמאי לא קא משני מתניתין עד שירד לבור ויקפה כדמתרץ למתני' קמייתא וי"ל דא"כ אדמפליג בסיפא בין ירד לשאר שבגת ליפלוג בירד נמי בין קיפוי לשאינו קיפוי אלא לאו ש"מ דקסבר מתני' דמה שבבור אף קודם קיפוי אסור וא"ת (כריתא) דמעשר (פ"א מ"ז) נמי דתני בה ואע"פ שקפה קולט מן הגת כו' אדמפליג בין מה שבבור למה שבגת ליפלוג וליתני במה שבבור בין קיפוי לשאינו קיפוי וי"ל דהא תנא ליה ר"ג דהא תנא ליה ריש"ל יין משיקפה אלמא אינו נעשה יין עד שיקפה אלא בסיפא רבותא נקט דסד"א כיון שאותו שבבור קפוי ויש איסור גמור לפניו ליגזור על מה שבגת וכגנור אטו דבור דבקל יבא לטעות אם נתיר לשתות מן הגנור שישתה ג"כ מן הבור הסמוך לו אבל במתני' דתני בריש"ל אינו נעשה יין נסך עד שירד לבור ולא הזכיר קיפוי כלל אם איתא דהוה מפליג בין קיפוי ולא קיפוי הוה ליה למיתנייה ואין לומר דהכא נמי אשמעינן רבותא דאע"ג דמה שבבור אסור איסור גמור מ"מ השאר מותר ולא גזרינן הא אטו הא דאין זו רבותא דבהא ודאי אין לטעות אם נתיר כשנגע העובד כוכבים במה שבגת להתיר גם מגעו בבור שהרי הגרגותני מפסיק ביניהם והכל יודעים שהגרגותני עושהו יין ואדרבה הוה ליה למנקט רבותא לפליגי בין קיפוי לשאינו קיפוי:

רבא

מסורת הש"ס

(א) [ל"ל והתנן]. (ב) מעשרות פ"א מ"ז. (ג) [ל"ל דתני]. (ד) [ב"מ לב:]. (ה) [ל"ל דתנן]. (ו) [מעשרות פ"א מ"ז]. (ז) [במתכר ים]. (ח) [ל"ל כמשנה].

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואע"פ שקפה: (ב) תוס' ד"ה ואין וכו' נסוף דריסה משום דליכא: (ג) ר"ה שמותר וכו' כתלה דמו אלמא דקדים כל"ל ותיכת אמרינן נמחק: (ד) ר"ה ואע"פ וכו' אין הטבל מתחייב במעשר עד:

מוסף רש"י

יין משיקפה. משיקפה החרלים על פי הבור כשמתחיל להיות חוסם וטוטלין חזון ומשליכן (ב"מ צב:). משירד לבור. הוי גמרו למעשר (שם). משישלה בחביות. שנטל חרלים הנפים על פי חביות (ביצה יד:).

עין משפט נר מצוה

סב א מיי' פי"ב מהל' תרומות הלכה י:
סג ב מיי' פט"ז מהל' טומאת אוכלין הלכה ט (וס"ז מהלכות נכרים הל' יח):
סד ג ד מיי' פ"ג מהל' מעשר הלכה יד טוס"ע יו"ד סי' שלא סעיף סו:

רבינו חננאל

ואין בוצרין עם ישראל שעושה פירותיו בטומאה. וכל שכן שאין דורכין. אבל בוצרין עם העובד כוכבים בגת שמותר לגרום טומאה לחולין שבארץ ישראל: **איתא** אין עושין יין נסך עד שירד לבור. ירד לבור מה שבבור אסור והשאר מותר. איני והתניא משיקפה נעשה יין נסך. ופרקינן מתניתין רבנן היא ברייתא ר' עקיבא דתניא יין משירד לבור רבי עקיבא אומר משיקפה. פי' קיפוי הסרת הקצף מעל היין. כדכתיב בקצף על פני המים (כאן חסר ציטוט אחת מן הכתבן) דאבעיא להו קיפוי דתנן קיפוי דבור הוא או קיפוי דחבית. ופשיט תא שמע דתנן במעשרות פרק ראשון היין משיקפה פי' אסור ליטול ממנו עד שיתעשר שכבר נגמרה מלאכתו למעשר. ואע"פ שקיפה קולט מן הגת העליונה ומן הצינור ושותה. ש"מ קיפוי דבור ש"מ. ומדתני רב זביד רבי עקיבא אומר משישלה. מתרץ נמי לברייתא דתני ר' עקיבא אומר משיקפה תני לה הכי ר' עקיבא אומר משיקפה וישלה בחביות כי היכי דלא תקשי דרבי עקיבא אר' עקיבא ומתניתין דקתני יין נסך עד שירד לבור משום חומרא דיין נסך תני

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com